Романюк Ірина,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та економіки,
Криворізький державний педагогічний університет,
м. Кривий Ріг, Україна

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Інформаційні технології стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя, впливаючи на різні сфери суспільства. Однією з ключових областей, яку трансформують ці технології, є формування інтелектуального капіталу. Інтелектуальний капітал – це сукупність знань, навичок, інновацій та технологічних досягнень, які визначають успіх сучасного суспільства.

По-перше, інформаційні технології надають нам можливість збільшити доступність знань. Інтернет, електронні бібліотеки та онлайн-курси роблять інформацію доступною будь-де та будь-коли. Це стимулює навчання та розвиток, допомагаючи створювати інтелектуальний капітал на основі особистого розвитку. Люди можуть вивчати нові технології, отримувати актуальні дані та спілкуватися з експертами у реальному часі.

По-друге, інформаційні технології розширюють можливості для інновацій. Відкритий доступ до інформації дозволяє науковцям та підприємцям швидше ділитися ідеями, співпрацювати та розвивати нові концепції [1, с. 206]. Це сприяє створенню інноваційних продуктів та послуг, які збагачують інтелектуальний

капітал суспільства і підтримують його конкурентоспроможність у глобальному ринковому середовищі.

По-третє, розвиток інформаційних технологій приводить до формування нових навичок та компетенцій, які стають складовою частиною інтелектуального капіталу. До них входять цифрова грамотність, аналітичні здібності, вміння працювати з великими обсягами даних та здатність швидко адаптуватися до нових технологічних рішень. Ці навички стають важливим ресурсом для працівників у сучасному суспільстві, що розвивається зі стрімкою швидкістю.

Важливо визначити, що інформаційні технології також мають свої виклики та ризики у формуванні інтелектуального капіталу. Зокрема, необхідно вирішувати питання щодо кібербезпеки та захисту конфіденційної інформації. Зростання обсягів даних та їх обробка вимагають ефективних заходів безпеки для запобігання кібератак та збереження довіри до інформаційних технологій. Крім того, існує ризик соціального розколу, пов'язаний з нерівностями у доступі до інформаційних технологій [2, с. 85]. Щоб забезпечити всебічний розвиток суспільства, необхідно враховувати потреби всіх його членів та забезпечити рівний доступ до цифрових ресурсів.

Зазначений вплив інформаційних технологій на формування інтелектуального капіталу покликаний також змінювати роль освіти. Навчання повинно бути адаптоване до вимог цифрової епохи, сприяючи розвитку критичного мислення, творчих навичок та здатності до колективної роботи. Таке оновлене навчання допоможе формувати інтелектуальний капітал, який здатен ефективно вирішувати складні завдання та ставити перед собою нові виклики.

Інформаційні технології визначають та перетворюють сучасне суспільство. Їхній вплив на формування інтелектуального капіталу відкриває нові можливості для розвитку та просування, але вимагає уваги до етичних, соціальних та безпекових аспектів їхнього використання. Щоб справжньо використовувати потенціал цих технологій, суспільство повинно працювати над тим, щоб забезпечити їхню інклюзивність та ефективність в контексті формування інтелектуального капіталу для сталого розвитку.

Слід підкреслити, що інформаційні технології – це не лише інструменти для вирішення завдань, але й каталізатори соціокультурних змін [3, с. 351]. Вони не тільки збагачують нас знаннями, але й впливають на наше сприйняття світу, розширюючи горизонти та сприяючи культурній різноманітності. Основною метою використання інформаційних технологій повинно бути підвищення якості життя та створення сприятливого середовища для творчості та розвитку кожного члена суспільства. Інтелектуальний капітал, сформований за допомогою цих технологій, повинен стати джерелом інновацій, готовим відповідати викликам сучасності.

Ефективне використання інформаційних технологій вимагає спільних зусиль суспільства, бізнесу та освітніх установ. Лише завдяки співпраці та взаєморозумінню можна максимізувати переваги цих технологій та забезпечити стале еволюційне вдосконалення нашого інтелектуального капіталу. Розглядаючи вплив інформаційних технологій на формування інтелектуального

капіталу, розкриваються не тільки можливості, але і відповідальність перед майбутнім. На шляху до цифрового майбутнього важливо не лише використовувати технології, але й розвивати їхній вплив в напрямку збагачення як індивідів та суспільства в цілому.

Однією з ключових аспектів, який варто розглядати в контексті формування інтелектуального капіталу, є етичний аспект використання інформаційних технологій [4, с. 105]. Спільнота повинна домовлятися про стандарти використання даних, забезпечення приватності та визначення меж впливу штучного інтелекту на прийняття рішень. Забезпечення етичного використання технологій є необхідною умовою для того, щоб інформаційні технології відігравали конструктивну роль у формуванні інтелектуального капіталу, не порушуючи прав та свобод кожного індивіда. Важливо також звертати увагу на соціальні аспекти цього процесу. Збільшення доступності та використання інформаційних технологій може сприяти зменшенню цифрового розриву та підвищенню соціальної рівності. Проте, необхідно враховувати потреби та можливості всіх верств суспільства, щоб ніхто не залишався позаду у цьому швидкому цифровому розвитку.

Інформаційні технології можуть бути тим ключем, який відкриває двері до нового рівня розвитку для суспільства, але необхідно бути готовими визначати власний шлях та використовувати цей ключ з усвідомленістю, враховуючи усі виклики та можливості, які вони несуть з собою [5, с. 194]. Завдання важливе та захоплююче – будувати суспільство, яке використовує інформаційні технології для підвищення інтелектуального капіталу та забезпечення благополуччя всіх його членів. Однак це вимагає постійної рефлексії та вдосконалення підходів до використання цих технологій.

Сучасний світ насичений викликами – від змін клімату до соціальних напружень. Інформаційні технології можуть стати каталізатором інноваційних рішень для вирішення цих проблем. Наприклад, використання великих даних може сприяти ефективнішому управлінню ресурсами та розробці стратегій для збереження навколишнього середовища. Зрозуміло, що справжній прогрес полягає не лише в накопиченні технологічних досягнень, але і в тому, як їх використовують для поліпшення життя людей та розвитку суспільства в цілому. Освіта відіграє важливу роль у цьому процесі, навчаючи людей не лише користуватися технологіями, а й критично мислити, творчо застосовувати свої знання та розвивати навички, які потрібні для успішного функціонування у цифровому суспільстві.

Отже, маємо унікальну можливість стати архітекторами цифрового майбутнього, де інформаційні технології служать не лише як інструменти, але і як ресурс для розвитку людського капіталу та суспільства в цілому. Важливо лишатися відкритими до діалогу, розвивати етичні стандарти та ділитися знаннями для того, щоб разом могли крокувати у світле, інноваційне та збалансоване майбутнє.

Список використаних джерел та літератури

1. Романюк І. А. Вплив конкурентної боротьби на управління маркетинговою діяльністю сучасних підприємств. *Молодь і сільськогосподарська техніка у XXI сторіччі: Зб. матер. XVI-й Міжнар. форум молоді*. Харків: ХНТУСГ. 2020. С. 206.

2. Квятко Т.М., Мандич О.В., Сєвідова І.О., Бабко Н.М., Романюк І.А., Вітковський Ю.П., Микатись А.В. Маркетингові дослідження: навч. посіб. Харків: ХНТУСГ, 2020. 163 с.

3. Князєва О.А., Шамін М.В. Особливості інтелектуального потенціалу підприємств сфери зв'язку та інформатизації. *Економіка і суспільство*. Мукачево, 2016. № 7. С. 348-353.

4. Романюк І., Азізов О., Заїка О., Мандич О. Аналіз і прогноз маркетингових стратегій та PR в умовах пандемії коронавірусу. *Університетські наукові записки*. 2020. № 3-4 (75-76). С. 101-108.

6. Pakhucha E., Sievidova I., Babko N., Romaniuk I. et al. Investigating the impact of structural changes: the socio-economic security framework. *European Journal of Sustainable Development.* 2023. Vol. 12. Is. 1. Pp. 180-198.